

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienn cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Cu 1 Ianuaru 1878. „Biseric'a si Scól'a“ intra in alu cincilea anu alu esistintiei sale.

Rugamú dara pre toti, cari dorescu se prenumere acést'a foie in viitoriu, se grabésca cu insinuarea abonamentelor, pentru cá se ne scimu orientá in privinti'a esemplarielor de tiparitu.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu totu celea din fruntea foiei, adeca:

Pentru Austro-Ungaria 5 fl. v. a. la anu; 2 fl. 50 cr. pe jumetate anu.

Pentru Romania 7 fl. v. a. la anu; 3 fl. 50 cr. v. a. pe jumetate anu.

Totodata rugamú pre dd. abonenti se noteze legibilu adresele, post'a ultima si locuinti'a.

Redactiunea.

Assigurarea averii bisericesci.

Unu reu mare, si asia dicendu o stavila, de carea ne impedecamú mai in totu momentulu in desvoltarea nóstra atât culturala, cât si pre tóte celelalte terene este lips'a de avere, o impregiurare, fara de carea vorbindu adeverulu, nu potemu eserciá, si nu potemu valorá precum do-

rimu nici libertatile, de cari ne bucuramú astadi in biserica.

Acésta lipsa in biserica nu provine intru atât'a din impregiurarea, ca nu amú dispune de isvóre de venitu, pre cât provine din réu'a ingrigire si administrare a averii, de carea dispunú, si carea se afla sub ingrigirea parochieloru.

Incât cunóscemu dieces'a nóstra, potemu afirmá, ca mai nu esista parochia, in carea nu s'ar poté formá cu o buna ingrigire, din venitele parochieloru, câte unu fondu bisericescu, unu capitalu, din carele pre de o parte sè-se póta acoperi cu usiurintia lipsele parochiei, ér pre de alt'a se servésca de ajutoriu ómeniloru nostri in casuri de lipsa, din care se póte adeca imprumutá pre langa interese mici credintiosii nostri in casuri de trebuintia.

Avemú apoi in diecesa, spre bucarí'a nóstra, comune cu venite frumóse si considerabile, din cari pe langa o buna ingrigire s'aru poté formá in scurtu timpu fonduri considerabile, de unde s'ar poté ajutorá fara greutate preotii si invetia-torii, si s'aru poté acoperi tóte trebuintiele biserice si scólei nostre.

Din nefericire inse afara de putiene exceptiuni, mai tóte aceste venite, precum vinu, asia se ducu, fara se lase dupa ele urme, si respective fara sè-se capitalizezo, si fara sè-se intrebuintieze productivu. Ér unde banii, respective venitele parochieloru nu se cheltuiescu, acolo din nefericire se dau imprumutu fara de garanti'a receruta pentru banii publici, si astfelu averea celoru mai multe parochie esista numai de nume numai pe chartia, ér in realitate lipsesce.

Cunoscem multe comune, cari pe chartia posedu bani bisericesci cu miile, dar cand au trebuinta de doue trei sute de fiorini numai, nu se potu ajutá cu banii proprii; ei sunt silite a recurge dupa imprumute si ajutórie pre la consistoriu si in alte locuri. Pré invederatu, ca in adeveru nu stamu bine cu banii bisericesci, si mai eu séma cu averile ce se afla sub administrarea parochieloru.

Reulu a devenit iminentu. Fiindu cea mai mare parte din banii bisericesci dati imprumutu fara garantia si ipoteca se perdu in fiacare anu vediendu cu ochii sume considerabile din averea bisericiei.

Din repórtele referitórie la starea averii bisericesci prezentate de consistoriulu nostru sinodului eparchialu aradanu se constata, ca mai doue din trei parti din averea bisericésca nu este de felu asigurata.

Spre a preveni reulu din vreme sinodulu eparchialu aradanu din anulu curentu a esmisu o comissiune cu insarcinarea de a se ocupá de cestiune, si a aflá modulu, cum s'ar poté asigurá averea parochieloru, si apoi se faca in privinti'a acést'a propuneri procsimului sinodu eparchialu.

Acést'a comissiune s'a intrunitu Luni'a trecuta in siedintia sub presidiulu Pré Santiei Salé dlui Episcopu eparchiotu, si dupa informatiunile, ce posedemu, in senulu comissiunei s'au ivitu doue propuneri in privintri'a asigurării baniloru bisericesci.

O propunere sustiene, ca ar fi mai bine, mai oportumu si mai consultu, daca s'ar institui aici in centru unu birou centralu pentru administratiunea baniloru bisericesci. Acestu birou de administratiune se-se provéda cu personalulu trebuintiosu, si se procéda in tóte afacerile sale dupa regulele celei mai bune administratiuni si sub cea mai stricta controla, ér successive se-se concentreze aici averea tuturor parochieloru din eparchia, si se-se administreze aici in centru prin acestu birou centralu. Se intielege de sene, ca dreptulu de a dispune de averea parochiei, remane neatinsu si mai departe parochieloru, biroulu centralu se va ocupá curatu numai de administratiune.

A dou'a parere sustiene, ca averea biseri-

césca, ce se afla astadi sub administratiunea parochieloru, se remana si mai departe sub administrarea si ingrigirea lor; dar se-se supuna unei controle cât mai severe. Spre scopulu acest'a se-se instituésca in fiacare protopresviteratu unu organu anume, unu oficiu cu insarcinarea de a controlá cât mai severu administratiunea averii bisericesci, si a ingrigi, cá banii bisericesci se se assureze in totu loculu.

Parerea din urma cetindu-o onoratulu publicu va cugetá, ca de ce se nu se incredintieze si afacerea acést'a domniloru protopresviteri. Protopresviterulu, ca antestatoriulu si supraveghiatoriulu tuturor afaeeriloru din tractulu seu protopresviteralu este eo ipso chiar prin positiunea sa iudreptatitu si indedoratu in cestiunea acést'a. Dar dupace cele mai multe protopresviterate din eparchi'a nóstra sunt estinse, si dupace agentele dniloru protopresviteri prin formele vietii constitutionale s'au inmultitu atât de tare, incát la unii ajunge nrulu esibiteloru a sum'a de 1500, la anu atunci comissiunea amintita este de parere, ca nu se poté pretinde dela densii atâtea escursiuni prin comune câte s'aru cere, si ar fi necesarie pentru bun'a ingrigire a baniloru din parochia. Astfelu in acele locuri, unde s'ar vedé ca banii bisericesci nu sunt, si nu potu fi ingrigiti, acolo se-se inéréda acésta afacere unui'a dintre preotii mai distinsi, cari se vina apoi in ajutoriu dniloru protopresviteri intru administrarea si controlarea baniloru bisericiei din singuraticile parochie.

Assigurarea averii bisericesci este un'a din cele mai insemnate cestiuni administrative in biseric'a nóstra. Dreptu aceea amu pusu in vederea publicului mare ambe parerile comissiunei, cu atât mai vertos, ca comissiunea n'a luat inca nici unu conclusu, si cestiunea este inca deschisa.

Recomendamu deci acésta cestiune deosebitei atentiuni si studiului tuturoru celoru chiamati, si tuturoru celoru ce se intereséza de promovarea causelor publice, in speranti'a, ca ventilandu-se caus'a pre calea publicitáti se va poté lamuri dóra cu mai multa inlesnire lucrulu, si astfelu se va usiurá lucrulu comissiunei, er sinodulu proximu va poté afla in urm'a lamuririloru si propuneriloru facute modulu celu mai

acomodatu, prin carele s'ar pote administrá mai bine, si s'ar poté assigurá in totu locul banii bisericesci.

Cuventare la anulu nou.

Ann nou ferioitu!

Éta inbitiloru crestini! din indurarea si bunatatea nemarginita a lui Ddieu cu aurora dilei de adi ne trezirámu in diu'a anului nou 1881. La spatele nóstre se inchisera portile unui anu trecut, si acum ne aflámu la portile altui anu nou. — In aceste momente dar, óre ar poté fi pentru noi crestinii unu lucru mai cuviintiosu decât ca — aruncandu o privire fugitiva peste anulu trecut, care eri si-inchise usi'a dinaintea nóstra si se ascunse in sinulu vecinicie, — se ne esaminámu faptele nóstre din anulu espiratu, se privimu mai de aprópe situatiunea nóstra actuala din punctu de vedere moralu crestinescu, si se strabatemu cu ochii mintei nóstre in negur'a intunecósa ce acopere ca unu velu fati'a ascunsa a anului nou, care ni-a resaritu astadi? Óre ar fi pentru noi crestinii o ocupatiune mai folositoare in acést'a dina santa, care desparte trecutul de viitoriu, decât ca — reprivindu asupra trecutului nostru — se ne intrebámu : óre viéti'a nóstra trecuta corespunsa-a legiloru lui Ddieu? séu nu? si considerandu slabitiunile nóstre din trecut, se cautámu : cum avemu se ne indrepotámu in viitoriu? cáci numai asiá vomu umblá pe calea ce duce la adevarat'a fericire.

Aruncandu privirea nóstra asupra anului trecut, cu durere trebuie se marturisimu, cá din acel'a — de pe ori care terenu alu vietii nóstre nu potemu se ni revocámu in memoria, decât numai lipse si suferintie, scaderi si abateri. Cáci reprivindu asupra vietii morale religiose, ni se umple inim'a de durere si amaratiune cand suntemu siliti a constata, cá o parte considerabila a poporului nostru — desconsiderandu legile Creatorului omenimei — s'a abatutu dela calea Domnului, si s'a cufundatu in faradelegi. Multi crestini scapatati in moralitate si religiositate — ne tienendu contu de asiedimentulu celu Ddieescu si de destinatiunea spre care suntu creati — in decursulu anului intregu nu au cercetatu sant'a biserica in dilele de Dumineci si serbatori, ci ratacindu printre valurile lumei desierte s'au uitatu cu totul de Ddieu, de sant'a lui casa si de religiune. Multi crestini in dilele sante ale Domnului in locu ca se cerceteze sant'a biserica, unde se inaltie rugatiunile lor ferbinti catra tronulu cerescu, si se aduca jertfa de multamita

pentru bunatatile si darurile cu care i-au ineztratu Ddieu, petreceau timpul celu santu, in corruptiuni si faradelegi. Multi crestini decadiuti in necredintia si demoralizare, timpul ce aru fi trebuitu se-lu petréca in sant'a biserica cu deprinderea lucrurilor sufletesci, lu-petreceau prin birturi in beuturi fara de cumpetu, care de care intrecendu-se in injuraturi necuviintiose si in totu felulu de fapte rele, facendu-se astfeliu fii peccatului si ruinandu-si atát sanetatea, cât si pucin'a avere ce o-au erezitu dela parintii lor, si ducendu la sépa de lemnu chiar si pre familiile lor.

Daca privimu la viéti'a conjugala a crestnilor, ce avemu de observatu? ce alt'a, decât cá la multi casatoriti iubirea reciproca si nefaciarnica s'au inlocuitu prin ura si neintielegere, prin calcarea credintiei conjugale si alte rele, care li-au nimicitu tota fericirea sociala, la care au speratu candu s'au legatuitu naintea altariului Domnului in sant'a biserica, cá voru se percurga la olalta carier'a vietii lor pamentesci.

Daca privimu la detorinti'a santa a parintiloru romani intru crescerea buna, morala si religiosa a filorui sei, ce observamu la multi parinti? ce alta. decât o nepasare condamnabila, unu indiferentismu, o molipsire care ii-facu, si astadi in timpul progresulu culturalu — se remana cufundati in abisulu nesciintiei si alu intunerecului.

Si candu conducatorii poporului cu sfaturi binevoitoare indemná pre parinti ca se-si trimita fii lor la scóla ca se invetie totu ce e bunu si folositoriu, aretandu-li, cá numai prin invetiatura se voru poté fericí atát materialminte cât si intelectualminte, multi parinti replicau sfaturiloru si binevoitoriloru sei: cá precumu au traitu mosii si stramosii lor fara carte si invetiatura, voru traí si fii lor. Si de câte ori nu au produsu rezultatulu doritu inea si cei mai energiosi pasi ai preotimei si invetiatorimei pentru de a induplecá pre parinti la portarea filorui sei la scóla? De câte ori s'au aflatu si astfeliu de parinti, cari — constrinsi fiindu cu tóte medilócele legali pentru implinirea detorintiei parintiesci fatia de fii lor — s'au espeptoratu naintea preotului: cá decât se-si iée pruncitii lor de lenga gásccele depe campu si se-i tramita la scóla, mai resoluti suntu a suferí ori-ce glóba macaru si incarcerare dela autoritatea politica?

Daca privimu la viéti'a petrecuta in sinulu societatii omenesci si respective in adunarile corporatiuniloru nóstre inferioare bisericesci, la cei mai multi crestini de ai nostri ce amu avutu de observatu? ce alta, decâtu cá in locul adevaratei iubiri crestinesci s'au incubatu ur'a, invidi'a si discordi'a prin care se impedita cursulu

naturalu alu afaceriloru respectivei comunitati si se compromitu institutiunile autonomiei nóstre bisericesci, castigate cu multe fatigi si mari sacrificii. „Inim'a celui faradelege, canta rele.“ (Pild. Solom. XXVII.—21.)

Éca iubitoru mei Ascultatori ! fruptele vietii nóstre din anulu trecut.

Astfelu de frupte ; defeliu nu suntu fruptele vietii corespundietóre legiloru lui Ddieu si a legeri nóstre positive, ci fruptele pecatului, carele ne-au abatutu dela calea ce duce la fericire, si ne-au facutu se pornimu pe calea nefericita ce duce la osenda si perire.

Si cine e caus'a acestoru rele amerintiatóre cu pierdiare, decât noi insine, cari amu fostu plecati a mai implini ori ce, numai voi'a lui Ddieu nu? Cine e caus'a nefericiriloru nóstre oribile sub care amu gemutu in timpul trecut si mai deaprópe in periodulu anului espiratu, decât noi insine cari nu bagamu in séma sfaturile cele bune si indemnările binevoitóre ale superioriloru nostri cari ni voiescu si dorescu prosperarea nóstre materiala si intelectuala? Cine e caus'a seraciei si caderei nóstre, decât noi insine, cari — nesciindu cum se agonisimu si neascultandu invetiaturile celoru intiepti, prin lenevire, prin trandavia si prin beuturi fara de cumpetu ne consumàm si bunulu ce l'amu erizitu dela parintii nostri? Si cine e caus'a apesariloru nóstre vitrege, decât noi insine cari — neimbratiosandu scól'a si invetiatur'a, ne aflàm si astadi in abisulu nesciintiei si a neculturei?

Asiá nu mai merge iubitoru mei Crestini! Trebuie se ne socotimu mai seriosu despre vietia si esistintia nóstre. Trebuie se facemu fapte bune de pocaintia, cáci : „Totu pomulu carele nu face róda buna, se taie si in focu se arunca.“ (Luc'a c. II. v. 9.)

Ne aflàm la inceputulu periodulu unui anu nou. Nainte de ce amu pasi inaintea sortii nesciute ce ne ascépta, se ne rechiamàm in minte scaderile, retacirile si starea nóstre moralmente si materialmente decadiuta din periodulu anului trecut, apoi se ne intórcemu catra Ddieulu Atotpotinte si se ne apropiam de densulu prin rugatiuni fierbinti ca se ne intarésca in drépt'a credintia si se ne indrepte spre bine.

Astadi iubitoru mei ! cand suntemu pe tiermurea unui anu nou, nesciindu incatru ne va conduce sórtea, nepotendu petrunde cu ochii nostri in sinulu seu ascunsu si nesciindu cá ore anulu acest'a fi-va pentru noi unu anu binecventatu ori osenditu? in recunóscerea neputintei nóstre se cademu inaintea tronului mariei lui Ddieu, care conduce sórtea si destinele omenimei si se-lu rugàm, ca — dupa multimea indurariloru sale, iertandune peccatele si faradele-

gile nóstre din trecutu — se verse prése noi daralu seu celu cerescu si se implinésca cere-rile nóstre cele catra calea mantuirei. „Poc-esce-te dreptu ace'a, de reutatea ta, si te róga lui Ddieu, cá dóra ti-s'ar iertá tie cugetulu inimei tale.“ (Faptele Apost. VIII.—22.) Da ! in acést'a ziua santa, in carea incepemu cursulu unui viitoru necunoscutu, se facemu unu propusu tare de a parasí calea retacita din trecut, si se pornimu pe calea adevarului si a virtutiloru.

Nainte de tóte iubitoru Ascultatori ! in dílele de Dumineci si serbatori se cercetàm sant'a biserica cu tóta sirguinti'a, cáci biserica este locul unde se destépta simtiurile morale-religióse ale crestinului ; biserica — ca un'a ce este intemeiata de insusi Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu si santita cu scumpu sangele Lui si ca un'a ce neincetatu o santiesce Dahulu santu prin santele taine, i-dà omului necesariile invetiaturi crestinesci, prin care se destépta la iubirea lui Ddieu si a deaprópelui, si astfelu devine in pusetiunea de a se apropiá de Ddieu si de fericirea sa. — Biserica — prin rugatiunile si invetiaturile sale — desbraca pre omu de patimi si de peccate, si-lu indémna a se inaltia cu cugetulu si cu sufletulu seu susu catra Ddieu si catra imperati'a desfatata a ceriurilor ; biserica stirpesce din omu reutatea, písm'a si faciari'a, si-lu indupleca la iubirea fapteloru bune si a virtutiloru. Dar cand intràm in sant'a biserica, se cuvine, ba chiar se si pretinde ca se lapadamu tóte grigele cele lumesci, si se fimu cuprinsi de cea mai adenca cucernicia si evlavia, cáci dice Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu : „desléga incaltiamintea picióreloru tale, cá loculu, in carele stai, pamentu santu este.“ (Fapt. apost. VII.—33.) Apoi santele slujbe si invetiaturile ce ni-se facu in sant'a biserica, se le ascultàm cu tóta pietatea, si se ne rugàm unulu pentru altulu cu adevarata iubire crestinesca. „Iubiti pre vrajmasii vostri, graiti de bine pre cei ce ve graescu de reu pre voi, faceti bine celoru ce ve urescu pre voi, si ve rugati pentru cei ce ve asuprescu si ve gonescu pre voi.“ (Mat. V.—44.)

Pe lenga cercetarea bisericei apoi se imbratisiamu si scól'a, care este in strinsa legatura cu biserica si cari ambele la olalta lucra spre perfectionarea si fericirea omenimei. Spiritulu timpului modernu cu vócea sa ímperiosa reclama cultura si sciintia. Daca privimu in jurulu nostru la popórele de alte confesiuni si nationalitati, vedemu cum acelea inaintédia in cultura si sciintia, prin urmare si in averea materiala. Si pentru ce? Pentru cá acelea imbratisiédia scól'a cu celu mai mare zelu, si-si trimitu fií loru la scóla cu tóta puntualitatea, cáci

suntu deplinu convinse: că unu poporu si o natiune numai prin invetiatur'a castigata in scóle se póte intari si fericí precum spiritualminte asiá si materialminte.

Da, asiá este iubitoru mei Ascultatori! că scól'a e locul unde tenerimea frageda si castiga necesariile invetiaturi pentru de a se luminá si desteptá spre totu ce e bunu si folositoriu, ca astfeliu se devina unu poporu cultu, invetiatu si fericitu. E timpul supremu iubitoru mei! ca si noi Romanii se ne desteptámu din letargi'a seculara si se imbratisiámu scól'a si invetiatur'a, sciindu bine, că fara de aceste, nimicu nu ajungemu naintea altoru neamuri inaintate deja. A sunatu ór'a a unspredececa, ca si noi se ne apucámu de lucru, si se luámú esemplu intru promovarea invetiamentului dela popórele conlocuitoře, tramitiendune fii nostri la scóle cu tóta sirguinti'a, că numai astfeliu vomu deveni mai considerati inaintea streiniloru si mai fericiti precum intelectualminte asiá si materialminte. Se parasimu dar parerea gresita: „că precum au traitu mosii si stramosii nostri fara carte si invetiatura, voru traí si fii nostri,“ — căci acést'a ne duce la ruinare totala, ba chiar ni sépa si gróp'a esistintiei nóstre nationale.

Daca dorimu a scapá de batjocur'a streiniloru, avemu nedispensabila trebuintia a cercetá biseric'a si scól'a, ca se ne luminámú si desteptámú; avemu neescusabila detorintia a provedé pre fii nostri — speranti'a viitorului nostru — cu arm'a sciintiei si invetiaturei.

Astadi traimu in timpul civilizatiunei si alu ideiloru moderne; astadi e de lipsa cartea si invetiatur'a nu numai dirigatoriloru, ci chiar si agronomiloru. Numai omulu cu calcululu rationalu póte se conduca economi'a spre bine si progresu; numai lucrurile basate pe sciintia si invetiatura potu obtiené efectulu doritu, preste totu numai prin sciintia si invetiatura ne potemu castigá o stare mai buna si multiamitóre.

De aceea iubitoru mei Crestinii! Ve legu la anima si la sufletu ca se imbratisiati biseric'a si scól'a cu tóta caldur'a că aceste doue institute au menitiunea a ne mantui de perire si a ne pastrá viéti'a si onórea; numai biseric'a si scól'a ne potu face crestini buni, ómeni religiosi morali, sirguitori si crutiatori; numai aceste — imbratisiandule, ne potu croí o sórte mai fericita; numai invetiatur'a cascigata in biseric'a si scola ne póte dá tari'a de a ne luptá contra nenumeratele rele, ce ne incunjura si amerintia. — „Lasati neintieptiunea si veti fi vii, ca in veacu se imparatiti, si cercati intieptiunea ca se traifi, si ve indreptati mintea intru cunoscintia,“ (Pild. Solom. IX. — 6.). — Facendu astfeliu iubitoru mei! si imbratisiandu biseric'a si scóla,

si ascultandu sfaturile binevoitóre ale celoru mai priceputi decât voi, se-mi credeti, că sórtea vóstra cea aspra si amara se va schimbá intr'o sórte mai favorabila si vi-v'a suride unu viitoriu mai fericite atât moralmente si materialmente, cât si nationalmente. „La cuvintele intieptitoru apropia urechi'a ta, si asculta cuvintele lor, si le asiédia in inim'a ta. ca se cunosci că bune suntu.“ (Pild. Solom. XXII. — 17.)

Si acúmu Iubitoru mei Ascultatori! când incepemu cursulu unui anu nou, mi-tienu de o placuta detorintia preotiesca a vi pofti anu nou fericitu, cerendu a supra vóstra a tuturora darulu si binecuventarea lui Dumnedieu. Dee Dumnedieu ca in anulu acest'a se fiti scutiti de tóte relele, si se ve insotiesca fericirea si indestularea.

Anu nou fericitu vóue casatoritoru! Dee Dumnedieu ca legatur'a santa a casatoriei se o pastrati cu cea mai mare scumpetate si curatienia. Credinti'a si iubirea imprumutata se ve insotiesca in tóte dilele vietii vóstre. Dee Dumnedieu ca aceia diuntre voi, cari pana ací au calcatu credinti'a conjugala, se se întórca dela calea lor ratacita si pecatósa — la calea adevéruului.

Anu nou fericitu vóue parintiloru! Dee Dumnedieu ca detorinti'a vóstra parintiesca facia de crescerea cea buna morela si religioasa a filorvostri, se-o impliniti cu mai multu zelu si mai mare punctualitate, convingendu-ve: că crescerea buna a fiilorvostri are se fie bucuri'a cea mai mare si tesaurulu celu mai pretiuitu atât pentru voi, cât si pentru biseric'a si natiune.

Anu nou fericitu vóue prunciloru! Dee Dumnedieu ca tóta dorinti'a vóstra se fie nisuinti'a de a vi cascigá invetiaturile bune si folositóre, ca crescendu intru intieptiune si invetiatura, in moralitate si religiositate — se deveniti crestini buni bisericiei, si cetatieni folositori patriei si natiunei.

Anu nou fericitu vóue tuturoru Crestiniloru! Dee ceriulu, ca in casele si familiile vóstre se se salasluiasca darulu si binecuventarea lui Dumnedieu, fiindu pentru voi anulu acest'a, anulu fericirei si alu binecuventarii. Ca se poteti avé inse sperantia intemeiata la dobandirea unui anu — viitoriu — mai fericitu, trebue iubitoru mei! se impliniti poruncile lui Dumnedieu, că-ci scrisu este: „Fericiti suntu, carii padiescu căile mele“ Pild. Solom. VIII. — 32. Feriti-ve de tóte pecatele, faceti fapte bune si iubiti dreptatea, că „Pre cei ce pecatuescu ii-voru ajunge relele, éra pre cei drepti ii-va ajunge binele“ Pild. Solom. XIII. — 22. Iubiti mai pre sus de tóte pre Dumnedieu — parintele vostru celu cerescu, — carele vi-au datu viétia si v'au inzestratu cu darurile sale; iubiti apoi si pre de aprópele vostru ca pre voi insi-ve, dupa invetiatur'a san-

tei scripturi: „Se iubesci pre Domnulu Ddieulu teu cu tóta inim'a ta, cu totu sufletulu teu si cu totu cugetulu; éra pe deaprópele teu ca pre tine insuti.“ Mat. c. XXII. v. 37.—39. Ajutorati-ve unii pre altii in lipse si in necazuri. „Tóte cate voiti se faca voue ómenii, asiá si voi se le faceti loru, cà asia este legea si prorocii“ Mat. VII. — 12. Iertati unulu altuia smintele si gre-sielele, cà: De veti iertá ómeniloru pecatele loru, ierta-va si voue Tatalu vostru celu cerescu; éra de nu veti iertá ómeniloru pecatele loru, nici Tatalu vostru cerescu nu va iertá pecatele vóstre.“ Mat. VI. — 14—15. Fiti plecati tutu-roru Superioriloru vostri, ascultati si impliniti renduielile si sfaturile Loru cu tóta supunerea si bunavointi'a, cà-ci tóta stepanirea este dela Ddieu. Fiti la olalta in pace si in buna armonia. In adunarile vóstre, — unde sunteti chiamati a ve sfatui si decide despre afacerile bisericesci — scolarie, apartienátore competintiei vóstre, — totdéuna se fiti condusi de Duchulu intieptiunei si alu bunei intielegere, respectandu in adevera-t'a loru valóre institutiunile autonomiei nóstre bisericesci, castigate cu multe lupte de barbati nostri cei luminati. — Incunjurati certele si imparacherile, si ve inchinati unulu altuia cu sarutarea dragostei. (I. Petru c. V. v. 14.)

Fie deci ca anulu ce-lu incepemu astadi, se fie anulu pabei, alu bunei intielegere si alu prosperarii nóstre morale, intelectuale si materiale, desbracandune de vestmentulu celu vechiu alu peccatului si indiferentismului, si imbracandune in vestmentulu nou alu indreptarii, spre marirea lui Dumnedieu si spre fericirea nóstra! Aminu.

Iosifu Besanu.

paroceln gr. or.

1. Ianuariu 1881.

Anu nou si viétia noua!
Acést'a se ve fie voue,
Anu nou si dina mare
O alésa serbatóre,
Este acést'a ce se prasnuesce,
In tóta lumea se maresce.

Acést'a si noi cu bucuria
O amu asceptatu ca se ne vie,
Acum pre Domnulu laudamu
Ca amu ajunsu de ne vedemu
Din anulu celu vechiu esiti
Si in celu nou de adi pasiti;

Dar nu scimu cu inceputulu
Ajunge-vomu óre si sfersitul,

Fiind-ca suntemu muritori
Si catra sfersitu mergatori.
Trupa-i slabu si stricaciosu
Din pamentulu celu de josu.

In care la sfârsitu ér se întorce
Ca si flórea ce se trece.
Când ne nascemu pre pamentu,
Si crescemu pana la cuventu
Atunci ca érb'a de primavéra
Ce resare din pamentu afara

Asia nascutul pruncu ce cresce
Cá in anulu ce se sucesce
Cresce in bratiile mumei cu desfatare
Cá si in gradina vesel'a flóre,
Când din muguru au esitu
La ani de pricepere au pasitu,

Atunci in verst'a cea mai buna
Rodurile osteneleloru aduna
Cá si in timpulu ce-lu de var'a
Rodurile depe câmpu de afara
Strange aduna si grijesce
Ca pe iérna trebuiesce.

Trece vér'a tómn'a vine,
Atunci aduna si mai bine
Trece si tómn'a cea indestulata
Vine iérn'a spulberata
Carea rapesece dupa campu tóte
Aduce vremi grele si schimbate.

Atunci, cela ce au ostenitu
In timpulu verii ce-au trecut
Cele trebuincióse si-au adunatu
Le folosesc acuma bucuratu.
Éra celu ce nu sau ingrijitu
Se véde acuma ca-i lipsitu.

A mai stringe dupa campu nu póte
Ca iérna le-au inghititu pe tóte.
Asia fratiloru iubiti!
Dintre acestea ce auditi
Iati in minte si gândesce
Cum anulu ca rót'a se sucesce,

Trece viéti'a ca vér'a si tómn'a,
Vine sfârsitul ca iérn'a,
In timpurile verii de vomu aduná
Putemu érn'a a o asceptá
Ca ne vine cu imbunare
Nu ne face suparare.

Sciindu ca ne-am pregatitu
In viéti'a ce amu traitu,
N'amu traitu cu lenevire
Ci ne-amu ingrijitu de pregatire,
Ca talantulu ce amu luat
Ne-amu silitu de l'amu lucratu

Dupa care ne indoiti
Credemu a fi fericiti,
Când aici nu vomu mai fi
Alta fericire vomu mosteni.
Asia dara trebuesce
Când anulu se sfârsiesce

Se socotesci cu chibsuire
 Cu ce felu de pregătire
 Si inoie sufletésca
 Anu nou va se-te gasésca?
 Iute anulu au trecut!
 Cu acest'a mai betranu te-ai facutu,

Acum in celu nou vei se pasiesci,
 Ispitestece, cumu vietuiesci?
 De ai traitu cuiuva in pecate
 Scuturate acumu de tóte,
 Silescete in celu urmatoriu
 De fa la cele bune sporiu.

Ca faptele ce ai gramaditu
 In viéti'a ce ai traitu,
 Cele bune te voru bucurá,
 Cele rele te voru usturá.
 Fericitu dar, celce vietuiesce
 Din anu in anu mai crestinesce

Fericiti asia dar cu toti se fimu
 Ceiace unii cu altii vietuimu.
 Acést'a ca se ne daruiesca
 Din mil'a cea Dumnedieésca
 Rogamu pre Domnulu cu umilintie
 Péntru toti cei de buna credintie.

In deosebi) la alu nostru poporu
 Ceremu mila si ajutoriu
 Bine cuventarea Sa cerésca
 Pamentului se o daruiesca
 Cu vremi bune si curate
 Care rodescu pre campuri bucate,

Dobitóceloru pasiune de chrana
 Omeniloru grauntie si mana,
 Pace linisce si sanatate
 Cu Darurile sale bogate
 Se verse din Ceriulu seu celu sfantu
 Preste noi cei depre pamentu,

Ca se putemu vietui bine
 Precum Crestiniloru li-se cuvine
 Si anulu nou care lu-incepemu
 Cu fapte bune se-lu petrecemu,
 Spre a lui Ddiu lauda si Marire
 Iara a nóstra a taturora fericire.

Si inca ceva cu deosebire
 In din'a anului nou prasnuire,
 Sfântulu Vasilie celu mare
 Ce ne face indoita serbare.
 Cei ce-i pórtá Sfântulu nume
 Pana sunt aici pre lume

Sè-se bucare, si se-lu cinstésca
 Fericiti se prasnuiésca,
 Er in ceialalta viétia
 Intru a raiului dulcétia
 Cu elu impreuna sè-se veselésca
 Pre Ddiu in veci se-lu preamarésca
 Si cu totii dinpreuna
 Cari auditi cu inima buna
 Amin!

Zacharie Boiu.
 Parochu si Protop. gr. or.

D i v e r s e .

* **Moneta nationala.** In sedinti'a de Luni cam'er'a romana a votatu proiectulu de lege, prin care se acorda ministeriului de finace unu creditu extraordinaru de lei 1,400,000, pentru cumpararea argintului finu, necesariu Monetariei Statului, pentru fabricarea monetei nationale de 5 lei, autorizata prin legea din 28 Martiu 1879. Acestu creditu se va inscrie prin conturi pe sém'a exercitiului 1880 pana la 1883, si se va acoperi din valórea monetei nationale ce se va fabricá din acestu argintu. Asemenea a mai votatu proiectulu de lege pentru revisuirea recensementului si acela pentru baterea monetei nationale de argintu. „G. T.“

* **Chinezi in Americ'a.** Exista o evidenta analogie intre cestiunea évreiloru dela noi si cestiunea Chinejiloru din statele unite. In privirea acesta cétimu in „La France maritime“ ca s'ar fi incheiatu unu tractatu intre guvernulu din Washington si celu din Peking, alu carui cuprins nu e cunoscutu inca, dar despre care se presupune cu sigurantia ca rezolva cestiunea emigratiunii chineze in sensulu voitu de statele unite ale Americei, cari voru se limiteze imigratiunea la comercianti si la ómni de afaceri numai, escluzendu cu totalu pe Culi, adeca pe Chinejii de rendu. Imigratiunea chineza este pentru tóte statele de vestu ale Americei o cauza permanenta de agitatie. In momentul de fatia e o emotiune mare in populatiunile muncitóre din Peterson (New-Yersey), pentru ca unulu din principalii manufacturieri ai acestui orasiu a primitu pe cátiva Chineji in atelierele sale, ceea ce a facutu a se crede ca si alti industriali au inventia de a-lu invita. In Omaha (Newrasca), unu diaru, anunciandu ca o companie industrialá va face se vina niste Culi din San-Francisco, o societate de lucratori albi, Labor-Union, a hotaritu a se opune cu furie si cu acestu scopu a cumparatu mai multe sute de pusti si munitiune. S'a pututu vedea asemenea, din efectulu asupra alegatoriloru, pe care l'a produsu o scrisóre apocrifá, chinofila inse, atribuita dlui Garfield, cá de generalu e sentimentulu antichinez in Americ'a. Acesta scrisóre respandita cu profuisune printre lucratori, tiparita pe hartie verde, a fostu de ajunsu pentru a pune pe Republicanii in minoritate in doue state ale Pacificului, in California si in Nevada. „Timp.“

* **Bigamia.** Evreulu Ignatiu A. Goldenthal din Romani'a (dela Botosiani?) omu de 33 de ani, a cadutu in manile tribunalului reg. dela Beregszász in Ungari'a pentru crim'a bigamiei. Acestu casu ilu publica câteva diarie din Vien'a, unde fugise acelu Goldenthal, cá nu sciu ce raritate. Par cá diu! Câte casatorii jidovesce cá acésta una. Si câte cá aceea in piatile maritime si chiaru in cele danubiane pe la Galati si Brail'a, mai alesu bigamii grecesce. Vedi, pentru casuri de acestea trebuescu tractate de cartellu (estradare) intre diversele staturi. Câte femei nefericite, cununate pe lege, remase cu câte 3—4 prunci mici, afla cine scie cand, cá barbatii loru s'au cununatu cu alt'a in tíera straina.

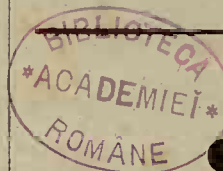
* **Concurentia mare la functiuni.** Cunoscuta este nespus'a concurentia la functiuni si servitie, cari se arata la tóte ocasiunile in Ungari'a si Transilvani'a. Deunadi erá vorba pentru inmultirea membriloru ajutorati la curtea de apelu spre a curati

miile de restantie. S'au sistemisatu si publicatu 12 posturi noue, au concursu inse la ele 260 de petenti. Ce mai vreti? La unu servitiu saracu de pedellu, cu simbria de pedellu, cu simbria de 300 fl. au concursu in orasiulu Cinci-biserici (Pécs) 24 de insi, intre cari este si unu advocatu! Mai este de insemnatu, ca acelu postu nu se publicase in diarie, ci numai acolo pe locu.

* **Primirea dlui I. Brateanu in camera.** In siedintia camerei romane dela 16/28 Decemvre D. I. Brateanu a reaparutu pe banc'a ministeriala a Camerei. D. vice-presiedinte G. Chitiu, care presiedea siedinti'a siedinti'a ridicendu-se dupa fotoliulu presiedintialu, a rostitu urmatóarele cuvinte: „D-loru deputati, d. primu-ministru a revenitu in midiloculu nostru. Intregu oficiulu, in numele intregi Adunari, inaltia ruge ferbinti de multamire catra Inalt'a Providentia, care a salvatu viati'a dlui primu-mihistru din ghiarele criminale ale asasinului (aplause prelungite), si-lu a redatu astfelu salvu si sanatosu natiunii si familiei pentru intrég'a si deplin'a nóstra fericire (aplause prelungite). Fia, dlorn, cá scutulu nationalu alu moralitatii si alu dreptului, alu nobililoru silintie care a intaritu totdeuna peptulu dlui I. Bratiann, se nu-lu parasésca nici de aci inainte in tota vieti'a s'a (aplause prelungite) si se fia cá cea mai puternica prevestire contra ori-carui atacu anti-nationalu, anti-socialu, cá unu asemenea scutu este mai tare de cât otielulu (aplause prelungite). Contra lui se voru sdrobi ori ce uneltiri ale inamiciloru acesti tie i. Se traiésca d. Ioanu Bratiann, traiésca primulu ministru (aplause prelungite). D. Ioanu Bratiann a respunsu in terminii urmatori: „Domniloru! me simtu adeneu miscatu prin protestatiunea ce faceti contra crimei indreptate in contra persónei mele. Suntu fericitu ca acestu casu nenorocitu alu unei bóle de care societatea romana pana acuma a fostu scutita, m'a luatn de obiectu pe mine: cáci otielitu cum sunt in luptele pe care tota viati'a mea le-amu infruntatu, acestu atentatu nu a produsu celu mai micu efectu asupra-mi, ci din contra, nu a facutu de cât a intari si mai multu otarirea mea de-ami face datori'a pana in capetu si fara siovaire. (Aplause prelungite).

* **Antisemitii in Berlinu.** Ura si persecutiunea in contra ovreiloru, desteptate mai antaiu prin unele cercuri din Berlinu si apoi propagate in mai multe tinuturi ale Germaniei, duréza si acum in „metropola inteligentiei,“ punendu in mirare tota lumea civilisata. Chiar pres'a straina releva coincidentia ca tocmai Berlinu, de unde a pornitu presiunea asupra Romaniei, se intempla unu asemenea spectacolu antisemiticu, pe cand Romani'a a emancipatu pe ovrei si i-a dotatu cu drepturi politice. Numai Germani'a unita, dice o fóie vieneza, doreste se aiba gloria de-a fi cuibulu de agitatie cari sunt o rusine pentru secolulu nostru si revolta ori ce sentimentu mai nobilu alu umanitatii. Acum se telegrafiazu din Berlinu ca s'a mai tinutu o intrunire poporala antisemitica, la care au luatn parte cinci-mii ebreofagi. „Se ni se numésca, exclama numita fóie, o alta capitala a lumii, unde se se póta recrutá unu contingentu asia de mare pentru o cauza asia de urita. Natiunea cugetatoriloru, natiunea din care a esitu unu Kant si Ficht, unu Schiller si Goethe, cum póte ea suferi in sinu-i o miscare ce este direct indreptata in contra intre-

gului produsu alu culturii germane in perióda clasicitatii sale?“ Caracteristicu este urmatorulu avisu din „Allgemeine Zeitung:“ „Pentru ajunulu Craciunului politi'a a luatn mesuri spre a preveni excesele ce s'ar putea intempla pe strade si prin localuri publice. Dela 7 óre sér'a tóte trupele de executie vor fi in picioare.“ Este adevératu ca fusese vorb'a a se in scena in ajunulu Craciunului o batae a ovreiloru pe o scara intinsa.

Concursu.

Prin decisulu Venerabilului Consistoriu de dto 15/27 Oct. a. c. Nr. 2504 devenindu unu postu doctoralu din *Banat-Comlosiu* in vacantia si luandu-se decisiunea ca o classa se se pefaca in scola de fete cu invetiatóresa, prin acést'a se deschide concursu pe scol'a de fete din *Banat-Comlosiu* cu terminulu de alegere pe 4 Ianuariu 1881 st. vechiu.

Emolumintele sunt: a) in bani 300 fl. v. a. b) 6 orgii de paie din care are a se incaldi si scolá. c) cortelu liberu cu gradina frumósa de ponu si pentru legume cu 800 stangini.

Doritóarele de a ocupa acést'a statiune invetiatóresca au de a-si trimite recursurile instruite conformu stat. org. si adresate comitetulu parochialu, inspectorulu scolaru Paulu Tempea in Toraculu mare (per Bega-Szt. György) Cottulu Torontal pana inclusive la 31 Decembere v. a. c. si incatu li este cu potintia a se presentá pana la alegere in vreo-Dumineca séu serbatóre in S. Biserica.

B Comlosiu la 1 Decembre 1880.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. inspec. scol.

Pentru parochi'a *Beinsiele*, in protopresbiteratulu Meziadului, carea prin conclusulu ven. consistoriu oradanu din 21. Oct. Nr. 817. B. este dechiarata de organizata si provediuta cu o subsistintia corespundietóre pentru parochie de a III-a clasa, se escrie concursu cu terminulu de alegere 30 Ianuariu 1881.

Aspiranti de a fi alesi la acést'a parochie pana in 29. Ianuariu se-si tramita recoursele provediute cu documintele necesare Adm. prot. Prea On. Domnu Elia Moga in Robogani, sau la cancelaria protopresbiterala in Beiusiu, adresate Comitetulu parochialu din Beinsiele — cáci cele intrate mai tardiu nu vor fi primite, si intro dumineca sau serbatóre se se presenteze la s. Biserica — spre a-si arata desteritatea in cantari si oratorie.

Datu in Beinsiele 6. Decemvre 1880.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: **Elia Moga** m. p. Protopresbiteru ca adm. la Tractulu Meziadului,